

ВІДГУК

на дисертаційну роботу СІДОРОВОЇ Марії-Юлії Андріївни
**«Архітектурно-декоративна пластика фасадів історичної забудови кінця
XIX – початку XX ст. м. Києва»,**
представлену на здобуття ступеня доктора філософії з
галузі знань 19 – Архітектура та будівництво,
спеціальності 191 – Архітектура та містобудування

Детальне ознайомлення з дисертацією СІДОРОВОЇ Марії-Юлії Андріївни «Архітектурно-декоративна пластика фасадів історичної забудови кінця XIX – початку XX ст. м. Києва» та її публікаціями дає можливість сформулювати наступні висновки щодо оцінки актуальності обраної теми, обґрунтованості і достовірності наукових положень, наукової новизни отриманих результатів та їх практичного значення, змісту, завершеності та відповідності нормативним вимогам, а також виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності.

Актуальність обраної теми обумовлена потребою вдосконалення методичного і практичного апарату щодо збереження, відновлення і оновлення історичної забудови українських міст. Питання набуло особливого значення в існуючих реаліях масштабних руйнувань і необхідності їх післявоєнної відбудови. Історична забудова Києва не є виключенням. Особливу увагу слід звернути на те, що усунення отриманих нею деструкцій неминує включати не тільки грамотне її відновлення, а й інтеграцію в ній нових будівель. При цьому необхідно забезпечити гармонійне поєднання цих будівель з традиційним архітектурним контекстом, що сприятиме не лише його збереженню, а й якісному оновленню та розвитку. Такий підхід є важливим для стійкого розвитку історичного міста з дотриманням його автентичності та ідентичності. У цьому аспекті обрана тема дисертаційного дослідження має значну актуальність і вимагає всебічного й ґрунтовного опрацювання.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації підтверджена обробленим масивом фактичних даних, першоджерел, глибоким аналізом наявного теоретичного і практичного досвіду з обраної теми.

Достовірність основних положень роботи забезпечено методичністю здійсненого дослідження відповідно до коректно поставлених завдань і логічним використанням для цього релевантних загальнонаукових і спеціальних методів. Результатом стали авторські принципи та надані рекомендації щодо збереження, відновлення і оновлення архітектурно-декоративної пластики

фасадів історичної забудови Києва кінця XIX – початку XX століття, що узгоджується із задекларованою метою.

Отримані здобувачкою результати позитивно оцінено спеціалізованими науково-дослідними і проектними організаціями, а також в оприлюднених публікаціях у фахових наукових виданнях та на міжнародних конференціях, про що свідчать надані акти впровадження, статті, тези та сертифікати.

Вищезазначене є підставою для позитивного висновку щодо обґрунтованості і достовірності представлених наукових положень даної дисертації, їх відповідності поставленим завданням і визначеній меті.

Науковою новизною одержаних результатів слід вважати наступне:

– сформульовані принципи та надані рекомендації щодо збереження, відновлення і оновлення архітектурно-декоративної пластики фасадів досліджуваної історичної забудови Києва, що логічно базується на представленій аналітиці її традиційної морфології;

– розроблену класифікацію фасадів і деталей історичних будівель Києва кінця XIX – початку XX століття та визначені особливості їх архітектурно-декоративної пластики;

– спробу удосконалення інструментарію визначення історико-культурної цінності історичних будівель через пропозиції щодо доповнення існуючих критеріїв.

Практичне значення дослідження СІДОРОВОЇ Марії-Юлії Андріївни є вагомим для архітектурно-містобудівної реставраційно-реконструктивної діяльності в аспекті збереження, відновлення і оновлення історичної забудови Києва. Отримані результати, зокрема зібрані в каталоги графічні матеріали щодо досліджених фасадів історичних будівель і їх деталей, можуть бути потужним підґрунтям для прийняття рішення щодо надання їм охоронного статусу, а також для здійснення грамотної, обґрунтованої контекстом, проектної практики. Це також є цінним матеріалом для впровадження в навчальні програми з історії і теорії архітектури, архітектурного проектування в закладах архітектурної освіти.

Оцінка наукових публікацій

Результати здійсненого дослідження оприлюднені у 22-х наукових роботах, в тому числі в 7-ми – одноосібних, в яких достатньо розкрито основні його положення. Слід відзначити 10 статей, опублікованих у наукових фахових виданнях України категорії «Б». Це є підставою для твердження, що кількість та якість наукових публікацій СІДОРОВОЇ Марії-Юлії Андріївни відповідає вимогам п.8 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової

установи про присудження ступеня доктора філософії».

Оцінка змісту, стилю та мови дисертації, її завершеності, оформлення

Дисертація складається з анотацій зі списком публікацій автора за темою дисертації, термінологічного словника, вступу, 3-х розділів з висновками, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи – 403 сторінки, основний текст складає 159 сторінок, рисунки – 45, використані джерела з 253 найменувань – 26 і додатки – 118 сторінок.

У **вступі** здобувачкою послідовно показано актуальність теми, зв'язок роботи з науковими програмами, використані методи дослідження, отриману наукову новизну та практичне значення результатів. Визначена мета відповідає задекларованій темі і розкрита у завданнях. Чітко сформульовано предмет і об'єкт дослідження. Представлено особистий внесок і апробацію матеріалів.

У **першому** розділі «Аналіз попередніх досліджень, понятійні та історико-архітектурні аспекти вивчення питання» логічним є розкриття поняття «архітектурно-декоративна пластика фасадів будівель», запропонована систематизація існуючих теоретичних студій та аналітика практичного досвіду в контексті обраної теми. Доцільним є здійснений здобувачкою історико-архітектурний аналіз забудови Києва досліджувано періоду. Це є корисним підґрунтям для прогностичних пошуків щодо її подальшого сучасного розвитку та формування інструментарію можливого втручання.

У **другому** розділі «Методичні основи дослідження архітектурно-декоративної пластики фасадів історичних будівель Києва кінця ХІХ – початку ХХ ст.» здобувачкою послідовно представлено загальну методика дослідження, існуючі технології та інструменти обмірів, запропоновано класифікацію фасадів досліджуваних будівель, показано їх пропорційний аналіз.

Заслуговує на увагу авторська аналітика 251 об'єкту, на підставі якої здійснено класифікацію їх фасадів і деталей та визначені особливості їх архітектурно-декоративної пластики. Це може стати потужним підґрунтям для практичної реставраційно-реконструктивної діяльності. В цій площині також цінним є отриманий результат проведеного графічного та чисельного пропорційного аналізу фасадів і архітектурних деталей 30-ти історичних будівель досліджувано періоду в середмісті Києва.

У **третьому** розділі «Значення архітектурно-декоративної пластики фасадів будівель у збереженні своєрідності міста Києва» цікавими є авторські дослідження щодо особливостей їх сприйняття людиною в щільній периметральній забудові вулиць середмістя. Слушними також є пропозиції щодо доповнення існуючих критеріїв визначення історико-культурної цінності історичних будівель.

Погоджуюсь зі сформульованими авторкою принципами збереження, відновлення і оновлення архітектурно-декоративної пластики фасадів історичних будівель Києва, що є логічним синтезом представленої аналітики існуючої забудови кінця XIX – початку XX ст. в його середмісті. І найбільш цікавим є принцип «свідомої перцепції». Він є також найбільш цінним з точки зору наукової новизни.

Заслуговують також на увагу і надані рекомендації щодо ремонтно-реставраційних та будівельних робіт в історичному середовищі Києва. А також представлені апробаційні концепти.

Загалом, слід відмітити змістовність і логічність викладення інформації дослідження. Загальні висновки, в цілому, відповідають заявленим науковим завданням. Можна стверджувати, що робота є завершеною науковою працею, в якій поставлена мета, в цілому, була досягнута.

Поряд з тим, маю висловити певні зауваження та побажання.

Зауваження та побажання:

1. В рамках здійсненої авторкою аналітики попередніх робіт, дотичних до обраної теми, слід було більше уваги приділити аналізу існуючого практичного вітчизняного досвіду.

2. Бажано було б чіткіше і більш детально показати прийоми збереження архітектурно-декоративної пластики фасадів історичних будівель Києва досліджуваного періоду, про які зазначено і в завданнях, і в новизні.

3. Слід було б показати, які саме з визначених прийомів щодо формування архітектурно-декоративної пластики фасадів були застосовані у запропонованих концептах введення нових будівель в історично сформований контекст. Назвати ключові для кожного концепта, підкреслюючи їх дієвість.

4. Загальні висновки, а також висновки до розділів є дещо розгорнутими, і в них зустрічається повторення.

Менше с тим, висловлені зауваження не знижують сформованого позитивного враження щодо даної дисертації, яка, в цілому, заслуговує високої оцінки. Також, є побажання щодо можливості видання матеріалів дисертації у вигляді монографії.

Відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії ...»

Дисертаційна робота СІДОРОВОЇ Марії-Юлії Андріївни «Архітектурно-декоративна пластика фасадів історичної забудови кінця XIX – початку XX ст. м. Києва» відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», зокрема пп. 5,

6, 7, 8, 9. Робота виконана з дотриманням правил академічної доброчесності. Її результати свідчать про важливий внесок здобувачки в науку.

Загальний висновок

Усе вищенаведене дозволяє стверджувати щодо глибокого оволодіння здобувачкою методологією наукової діяльності та високого рівня виконання поставленого завдання.

Вважаю, що дисертація «Архітектурно-декоративна пластика фасадів історичної забудови кінця XIX – початку XX ст. м. Києва», представлена на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 19 – Архітектура та будівництво, спеціальності 191 – Архітектура та містобудування, є завершеною самостійною науковою працею, яка відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії ...», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка, СІДОРОВА Марія-Юлія Андріївна, заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 191 – Архітектура та містобудування.

Офіційний опонент,
доктор архітектури, професор,
професор кафедри інформаційних
технологій в архітектурі
Київського національного університету
будівництва і архітектури

Нелля ЛЕЩЕНКО

